

מסכת ברכות

פרק א – מאימתי

פתיחת המסכת

בבלי ב. • פ"א ה"א [א.]
אנן תנינן משעה שהכהנים נכנסין לוכל (לאכול) בתרומתן וכו' (פותח מיד בסוגיית זמן קריאת שמע).

בבלי פותח בענייני לשון המשנה (מאימתי) וסדר המשנה (קריאת שמע של ערבית ושל שחרית)¹.

קריאת שמע בבית הכנסת

בבלי ב. • פ"א ה"א [א:]
הקורא קודם לכן (קריאת שמע של ערבית קודם זמנה) לא יצא ידי חובתו, אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת (שבזמנם היו קוראים קריאת שמע בבית הכנסת קודם זמנה)? אמר רבי יוסי: אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו, אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה.

בבלי לא הובא, ורש"י (ב. ד"ה עד) ותוס' (שם ד"ה מאימתי) הביאו את הירושלמי.

ספק קרא שמע

פ"א ה"א [א:]
רבי זעירא בשם רב ירמיה: ספק בירך על מזונו ספק לא בירך - צריך לברך, דכתיב ואכלת ושבעת וברכת. ספק התפלל ספק לא התפלל - אל יתפלל, ודלא כרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו, למה שאין תפילה מפסדת וכו'. ספק קרא (שמע) ספק לא קרא - צריך לקרות.

בבלי כא. ספק התפלל הובא כמו בירושלמי, בספק קרא שמע נחלקו, וספק בירך לא הובא בבבלי כלל.

בין השמשות וצאת הכוכבים

פ"א ה"א [ב.-ג.]
כמה כוכבים יצאו והיא לילה, רבי פינחס בשם רבי אבא בר פפא: כוכב אחד ודאי יום, שנים ספק לילה, שלשה ודאי לילה וכו'. רבי יעקב דרומנה בשם רבי יהודה בן פזי: כוכב אחד ודאי יום, שנים לילה. ולית ליה ספק (לשיטתו אין זמן שהוא ספק יום ספק לילה)? אית ליה ספק בין כוכב לכוכב.

בבלי שבת לה: מובאת רק הדעה הראשונה.

בין השמשות תלוי בלבנה

פ"א ה"א [ב:]
הלבנה בתקופתה (באמצע החודש) התחיל לגלגל חמה לשקע ותחילת לגלגל לבנה לעלות - זהו בין השמשות (באמצע החודש הלבנה זורחת במזרח בדיוק בזמן שהחמה שוקעת במערב).

בבלי שבת לד: דן בבין השמשות ולא תלה זאת בלבנה.

¹ דרך הבבלי במקומות רבים לפתוח מסכתות בסוגיות שאינן הלכתיות, כגון לשון המשנה וסדר המשנה, אך הירושלמי פותח מייד בסוגיא הלכתית. עיין בפרק "שיטות הירושלמי והבבלי" סעיף עג.